אָמִין שבאצבע [י]בדם (א)שיהא [א]בדם שיעור טְבילה מעיקרא [י]וטבל[י] ולא מספג ואיצטריך למכתב [א] בדם דאי כתב רחמנא וטבל הוה אמינא אע"ג דליכא שיעור טבילה מעיקרא כתב רחמנא בדם ואי כתב רחמנא בדם ה"א אפי' מספג כתב רחמנא וטבל [2] מזבח קטרת סמים [ב] למה לי [כ]שאם [ג]לא נתחנך המזבח בקטורת הסמים לא היה מזה תניא כוותיה דרב פפא [3]ועשה כאשר עשה מה ת"ל לפר לרבות פר יום הכפורים לכל מה שאמור בענין דברי רבי [ג] (א) א"ר ישמעאל ק"ו ומה במקום שלא הושוה קרבן לקרבן השוה מעשים למעשים מקום שהשוה קרבן לקרבן אינו דין שישוה מעשה למעשה אלא מה ת"ל לפר זה פר העלם דבר של צבור לפר זה פר כהן משיח אמר מר ומה במקום שלא הושוה קרבן לקרבן מאי לא הושוה קרבן לקרבן אילימא פר יוה"כ ושעיר יום הכפורים איכא למיפרך מה להנך שכן נכנס דמם לפניי ולפנים אלא פר העלם דבר של צבור ושעירי עבודת כוכבים איכא למיפרך מה להנך שכן מכפרין על עבירות מצוה ידועה אלא פר העלם דבר של צבור ושעיר של יום הכפורים והכי קאמר ומה במקום שלא הושוו קרבן לקרבן דהאי פר והאי שעיר הושוו מעשים למעשים למאי דכתב בהו מקום שהושוה קרבן לקרבן דהאי פר והאי פר אינו דין

קרא פר יום הכפורים לפר העלם הוא דאיתקש דבדידיה קא מישתעי קרא ובפר העלם לא כתיב את בדם וטבילה [ו] הא אמרן כאשר עשה לפר זה פר כהן משיח אלמא לפר כהן משיח נמי איתקוש ובפר יום הכפורים לא כתיב את ולא כתיב טבילה ולא כתיב בדם דהכי כתיב [ד] ולקח מדם הפר [ה] באצבעו והקשי' להאי ללמד [ו] הימנו הילכות ריבוייא של את והילכות בדם וטבילה כדמפרש: **[להכשיר אמין].** תמן תנינן (חולין נה:) היא האם היא טרפחת היא שלפוחית וכל שלפוחית היא ווסיא"ה כעין אותה של דג כדאמרינן במסכת ע"ז (ס) בשליפוחה גבי עוברי דגים ואם של בהמה כולה עשויה אבעבועות. תשובת מורי: **אם להכשיר אמין שבאצבע.** שאם עלתה לו אם באצבע שקורין ווסיא"ה כמו ניטלה האם דאלו טריפות (חולין ד' נד.) לא הויא חציצה דאיתרבי מאת אצבעו את הטפל לאצבעו (ו): **בדם שיהא בדם שיעור טבילה מעיקרא** גרסינן. משעת קבלה ראשונה למעוטי קבל פחות מכדי טבילה (ב) בכלי זה ופחות מכדי טבילה בכלי זה ועירבן והכי מפרש לה במנחות (דף ז:) ולקמן בפרק דם חטאת (דף נג:) ויליף מבדם מדקרינן וטבל (ג) בדם ולא קרינן בדם משמע בדם שהיה כבר משעה ראשונה: **מספג.** מקנח בדופני הכלי. כן שמעתי במנחות: הכי גרסינן **הוה אמינא אף על גב דליכא שיעור טבילה מעיקרא.** אלא שיהא בו עכשיו: **אפילו מספג.** דאשיעורא בעלמא הוא דקפיד קרא: **מזבח קטרת הסמים למה לי.** השתא דדרשת אשר באהל מועד על כל האמור כו' מזבח קטרת הסמים מאי דרשת ביה דהאי [ז] יתירא דהא כתיב אשר לפני ה': **שאם לא נתחנך כו'.** אם אירע פר העלם בעוד המזבח חדש שלא הקטירו עליו קטרת מעולם: **תניא כוותיה דרב פפא.** דהיקשא לאת בדם וטבילה אתא [ח]: **לכל האמור בענין.** הכל בכלל [ט] את בדם וטבילה: **קל וחומר.** כלומר אין צריך להביא פר יום הכפורים לכאן דמקל וחומר נפקא שכל דרכי פר העלם [י] בו: **ומה במקום שלא הושוה קרבן לקרבן.** שאין הבהמות ממין אחד. ולקמן מפרש מאי היא: **הושוו מעשים למעשים.** מעשה עבודותיהן שוין של זה לשל זה: **מקום שהשוה קרבן לקרבן.** כגון פר יום הכפורים ופר העלם [יא] ששניהם מין אחד אינו דין שיהא עבודותיהן שוות לעבודות שהצריך הכתוב לשניהן כגון הזאות שבהיכל ושבמזבח יהו [יב] מעשי עבודותיהן שוין לאת בדם וטבילה: **אלא מה תלמוד לומר לפר זה פר העלם.** ולקמן (מא.) פריך מאי קאמר הא קרא בדידיה קאי: **לפר.** כאשר עשה לפר זה פר כהן משיח בא להקישו לזה לפוסלו בחיסור מתנות כדפרישית לעיל [ז] דבפר כהן משיח לא נכפלו וצריך ללמוד מזה: **אילימא דפר ושעיר של יום הכפורים.** שלא הושוו הבהמות שזה פר וזה שעיר הושוו מעשים של זה למעשים של זה שכל עבודותיהן שוות מקום שהושוו קרבן לקרבן כגון פר כהן משיח [יג] ופר יוה"כ דשניהן מין אחד אינו דין כו': **מה לפר ושעיר של יוה"כ.** דין הוא שישוו מעשה עבודותיהן שהרי נכנס דם שניהם לפני ולפנים ואין חילוק ביניהם תאמר שישוו פר העלם [יד] ופר יום הכפורים בעבודות האמורות בהן שלא הושוו בכניסה לפני ולפנים שזה נכנס וזה לא נכנס: **אלא פר העלם ושעירי עבודת כוכבים.** שהושוו מעשיהם דאמרן לעיל החטאת לרבות שעירי עבודת כוכבים ואף על פי שלא הושוו קרבן לקרבן דהאי פר והאי שעיר: **שכן שניהם מכפרין על עבירות מצוה ידועה.** לפיכך הושוו מעשיהם תאמר שישוו [טו] מעשה פר העלם ומעשה פר יום הכפורים שכן לא הושוו בכפרתן שזה מכפר על עבירת מצוה שאינה ידועה וזה מכפר על ידועה כדאמר בשבועות (דף ז.) על שיש בה ידיעה בתחילה ואין בה ידיעה בסוף שכשנטמא ידע שנטמא ונעלמה ממנו טומאה ונכנס למקדש ושוב לא נודעה לו כניסתו שעיר הנעשה בפנים על ישראל ופר על כהנים תולה עד שיוודע לו ויביא [טז] בעולה ויורד:

הושוו

קרא וקשה לרבינו תם דאמר בשמעתא (לקמן מא.) דאיצטריך לפר זה פר העלם דבר לאגמורי יותרת הכבד ושתי הכליות לשעירי עבודת כוכבים דלא ליהוי דבר הבא מן ההיקש חוזר ומלמד בהיקש ואי [יז] איתקש כל הנהו דכתיבי בהאי קרא אהדדי אם כן שעירי עבודת כוכבים גופייהו דדרשינן מהחטאת נילף מפר כהן משיח גופיה דמפורשים בגופיה יותרת הכבד ושתי כליות וגם [יח] תרווייהו שעירי עבודת כוכבים וכהן משיח דכתיבי בהאי קרא מריבויא וכן בפרק איזהו מקומן (לקמן דף מט:) דאיצטריך כאשר יורם למילף יותרת בשעירי עבודת כוכבים שלא תאמר דפר העלם הוי דבר הבא מן ההיקש וכן נמי אמרינן בשמעתין (מא.) סד"א הני מילי הזאות דכתיבי בגופיה אבל יותרת ושתי הכליות דלא כתיבן בגופיה אימא לא ואי הוקשו לפר כהן משיח הא כתיבי בגופיה כמו בפר יום הכפורים [יט] בדם וטבילה כן פי' רבינו יצחק בר' אברהם זצ"ל * ומיהו יש ליישב לפירוש הקונטרס דלא דמי דפשטא דקרא ועשה לפר כאשר עשה לפר החטאת מקיש פר ראשון לפר אחרון דהיינו פר יום הכפורים לפר כהן משיח אבל לפר החטאת למוקמה [כ] בפר כהן משיח ובשעירי עבודת כוכבים אין נחשב היקש כלל ומיהו קשה את בדם וטבילה בשעירי עבודת כוכבים מנין [כא] דמפר העלם לא הוי כמאן דכתיב בגופיה כמו ביותרת דבסמוך היינא לרבי ישמעאל אלא לרבי דדריש לפר זה פר יוה"כ מנא ליה דבשלמא יותרת לא קשיא דנפקא ליה מכאשר יורם כדאיתא בפ' איזהו מקומן (ג"ז שם) דאייתר בפר כהן משיח למיהוי כמאן דכתיב בגופיה דפר העלם אבל בדם וטבילה לא שייך ביה * ונראה לר"ת [כב] דלא איתקוש כולהו אהדדי אלא כולהו איתקש לפר העלם ופר העלם הוקש לפר כהן משיח ובפר העלם דלא כתיב ביה בדם הא כתיב ביה וטבל אצבעו מן הדם דמשמע שפיר שיהא בו שיעור טבילה מעיקרא כמו בדם והא דנקט בדם לפי שהוא תחילה בפרשה בפר כהן משיח וכי תימא הא איצטריך להא דמסקינן בפ"ק דמנחות (דף ז:) ולקמן בפרק דם חטאת (דף נג:) מן הדם [כג] שבענין לא מוטבל בדם דריש אלא מן והזה מן הדם באצבעו דכתיב בפר כהן משיח בתר וטבל תדע דהא מפרש [כד] למעוטי משיריים [כה] שבאצבע שלא יזה פעם שניה ומה ענין זה גבי וטבל ואם תאמר ובחטאות החיצונות מנא לן את בדם וטבילה הלא אפילו פנימי מפנימי לא יליף אלא בהיקש ובפ"ק דמנחות (דף ז:) משמע דאיתיה בכל חטאות דקאמר דקומץ אינו קדוש לאלאין משום דילפינן מדם כל שכן דאית לן למילף דם מדם ולפי' רבינו תם ניחא דבחטאות החיצונות כתיב מן הדם דהוי כמו בדם וכתיב כהו ולקח דדרשינן שיעור לקיחה כי היכי דדרשינן וטבל שיעור טבילה ואת להכשיר אמין שבאצבע ילפינן מקל וחומר חיצונות מפנימיות ומיהו צריך לדקדק מכל מקום היכי ילפינן קומץ מדם דאפילו דם מדם לא יליף: (תוספתא) וקשה דבפר העלם לא כתיב את וא"כ להכשיר אמין מנא ליה בפר יום הכפורים ובמסורת כתב קדמאה [כו] את תניינא לא כתב את וכן כתב רבינו סעדיה בקרא דמן הדם לא כתיב את: (ס) **לאת** בדם ובטבילה. הוה מצי למימר נמי לאהל מועד לכדאמרן לעיל שאם נפחתה תקרה כו' ולקטורת סמים לכדאמר בסמוך שאם לא נתחנך המזבח כו': **תניא** כוותיה דרב פפא כו'. משמע ליה דהא דקתני בברייתא לכל מה שאמור בענין דלאת בדם וטבילה קאמר דאי לא אתיא אלא לעכב לא הוה ליה למימר לכל מה שאמור בענין וליותרת ושתי הכליות ליכא למימר דהא בעבודת דם הוקשו ולשיריים נמי לא קאמר דרבי [כז] נפקא ליה מקרא אחרינא לקמן בפרק איזהו מקומן (דף נב.) ועוד ק"ו דרבי ישמעאל
ומה במקום שלא הושוו לא שייך אלא גבי את בדם וטבילה:

ומה במקום שלא הושוה קרבן לקרבן כו'. ולקמן [כח] בפרק איזהו מקומן (נב זה שם) יליף [כט] רבי ישמעאל מתן דם ליסוד בפר יום הכפורים מקל וחומר ומה אם מי שאין נכנס דמו לפנים טעון יסוד ההוא ק"ו לא הוה מצי למימר הכא משום את דהוי קולא להכשיר אמין שבאצבע והאי ק"ו דהכא לא מצי למימר התם דלא ילפינן מהאי ק"ו דבר חדש ליתן האמור של זה בזה דהא אזין לחלוקין בכמה דברים ולא ילפינן מהאי דינא אלא דלמאי דכתב בהו צריך שיהא זה כמו דנאותו ענין שיעשה הזאות של זה יעשה הזאות של זה והיינו לאת בדם וטבילה תדע מדלא פליג רבי ישמעאל אלפר זה פר כהן משיח לעכב דלמה לי תיפוק לי מהאי קל וחומר ומה במקום שלא הושוה קרבן לקרבן בפר העלם ושעירי עבודת כוכבים הושוו מעשים למעשים למעכבי מקום שהושוה קרבן לקרבן לא כל שכן דמעכבי ומיהו יש לדחות דמה להנך שכן הושוו בציבור:

עין משפט נר מצוה

בא א מיי' פ"ה מהל' מעשה הקרבנות הלכה ט:
בב ב מיי' פ"ה מהל' עבודת יוה"כ הלכה לד:

תורה אור השלם

1. וְטָבַל הַכֹּהֵן אֶת אֶצְבָּעוֹ בַּדָּם וְהִזָּה מִן הַדָּם שֶׁבַע פְּעָמִים לִפְנֵי יְהוָה אֶת פְּנֵי פָּרֹכֶת הַקֹּדֶשׁ: ויקרא ד, ו
2. וְנָתַן הַכֹּהֵן מִן הַדָּם עַל קַרְנוֹת מִזְבַּח קְטֹרֶת הַסַּמִּים לִפְנֵי יְהוָה אֲשֶׁר בְּאֹהֶל מוֹעֵד וְאֵת כָּל דַּם הַפָּר יִשְׁפֹּךְ אֶל יְסוֹד מִזְבַּח הָעֹלָה אֲשֶׁר פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד: ויקרא ד, ז
3. וְעָשָׂה לַפָּר כַּאֲשֶׁר עָשָׂה לְפַר הַחַטָּאת כֵּן יַעֲשֶׂה לּוֹ וְכִפֶּר עֲלֵהֶם הַכֹּהֵן וְנִסְלַח לָהֶם: ויקרא ד, כ

מוסף רש"י

שיהא בדם שיעור טבילה מעיקרא. דם לא קידש לחלין, אם קיבל שיעור הזאות לדם אם מגורע או דם פרים ושעירים הנשרפים בשני כלים לא עשה כלום (מנחות ז:).

שיטה מקובצת

לכל מה שאמור בענין. הכי תניא כוותיה דרב פפא דלכל האמור בענין משמע לענין דברים שלא נאמרו בהדיא ביוה"כ ונאמרו בפר העלם, ולאו לענין לעכב הא עיקר ההזאות כתיבי בגופיה דיוה"כ, אלא ודאי לענין את בדם וטבילה קאמר שלא נאמרו ביוה"כ. ולה"ם והא לקמן (מא.) מוכח גבי הא דפריך וכו' תנא לכל האמורים בענין קאמר דיותרת ושתי הכליות בפר יוה"כ נפקא לן מכן דרשה, וא"כ היכי מייתי מינה סייעתא לרב פפא דלענין את בדם וטבילה, איכא דאיירי מוקמא לענין יותרת ושתי הכליות שלא נאמרו בכלל בפר יוה"כ. מיהו י"ל מוקמא מהדר ליה רבי ישמעאל ק"ו ומה במקום שלא השוה כו' דאיירי ע"כ לענין את בדם וטבילה כדמוכח לקמן דלא ילפינן מהאי ק"ו [illegible]

מסורת הש"ס

א) [לקמן נג: מנחות ז:] תו"כ ויקרא חובה פרשה ג ה"ט, ועי' ירושי' יומא פ"ה סה"ד, ב) תו"כ שם ה"ח, ג) מנחות מט. ע"ש תו"כ שם ה"א, ד) ויקרא טז יד, ה) [דף מ:], ו) כעיין ברכות לז:, ז) לט: ד"ה זה, ח) שייך לעיל ע"א:

הגהות הב"ח

(א) גמ' לכל מה שאמור בענין דברי רבי. נ"ב ס"ל ול"ג רבי עקיבא כן משמע בתוספות וכן מוכח בד"ה תניא כותיה כמה שאמרו דאי לא אתיא אלא לעכב כו' ואי ר"ע הוא למה צריך קרא לעכב ישמעאל וכולה מכפר אם כולה טיפר דברי ר"ע וק"ל וכ"כ לסדיה בדף מא תוס' ד"ה ואתא ליה שפיר כו' וכן בתוספות בדף זה ד"ה לא נגרסת וכן בכמה מקומות: (ב) רש"י ד"ה בדם וכו' מכדי טבילת אצבע בכלי זה ופחות מכדי טבילת אצבע בכלי זה וכו': (ג) שם בְּדָם ולא קרינן בַּדָּם תמשמע בַּדָּם:

גליון הש"ס

[תוס' ד"ה (תעמ' הקודם) לא נגרסה וכו' ומיהו יש ליישב לפירוש הקונטרס. עי' יומא דף מד ע"ב בתוס' ד"ה אתיא כפרה וכו': שם ונראה לר"ת דלא איתקוש כולהו אהדדי וכו'. עי' לקמן דף מו ע"ב בתוס' ד"ה אלו יאלו וכו':

לעזי רש"י

ווישא"ה ווישיא"ה. שלפוחית.
ווישא"ה וירוא"ה. יבלת.

שינויי נוסחאות

א] למכתב וטבל ואיצטריך למכתב בדם (כ"י, שיט, וכ"ה במנחות): ב] הסמים (שיט, וברש"י): ג] גי' הילקוט רבי עקיבא (הגר"ב), וכ"ה בד"ו וכ"ת ובתורה"מ מנ"ל, ותוקן ש"מ ובכ"ח, ובכ"מ ד"ה לכל גרס רבי. ועי' ב"ח, קר"ת, מרגלית בקן ותר"ק: ד] בכ"פ נוסף תורין. ועי' שטמ"ק על רש"י זה (נדפס בעמ' שלמ"ן): ה] הפר והזה באצבעו (רש"י): ו] ללמוד (בתה"ד): ז] דהא יתורא הוא דהא כל"ל (רש"י): ח] בכ"מ נוסף ולא לענין לעכב: ט] בכלל ואפי' את (כ"י, כ"ב, וכ"ו ביוחס השיט): י] כ"ל כהן משיח (שיט וכ"ב) ועי' בלות שלמ"ן ובמל"י. וכנתה"י לפנינו: יא] כ"ל כהן משיח (שטמ"ק יבש, וכן הגיה הגריב השבטין) וכנתה"י לפנינו: יב] ל"ל שהוו (שיט): יג] כ"ל העלם (שיט וכ"ב, וכ"ה בכתה"י) ועי' זו תוספת לגי' הספרים שלנו ולכן מנ"ש לעיל אות י' ד"ח: יד] ל"ל משוח (צ"ק) ובכתה"י לפנינו, וכן בכ"מ ד"ה מה. ול"ל אמר לא הגיה הל"ק גם לעיל. עי' בכ"ע אות יג: טו] שישוו פר העלם ופר יום (שיט). הל"ק גרס משיח [במקום העלם] וכ' בלות שלמ"ן: טז] ויביא קרבן עולה ויורד (כ"י): יז] ואי כשיטת הקונטרס דאיתקש כל"ל (שיט): יח] מכאן עד תיבה וכן נתחק בכל"ל (שיט), ועי' ל"ק דגם הוריהו וכו' וכן כהן משיח כתיבי בהאי, ועי' דלפ"ט כיון דתרווייהו (ומתה"כ כ"ל כתיבי), ועי' ראש המוכח שמכאן גירסתו: יט] כ"ל את בדם וטבילה ומיהו יש כו', והשאר נמחק (שיט): כ] דמוקמינן (שיט): כא] מנין למילף מפר העלם ולהוי כמאן כו' כל"ל (צ"ק): כב] לר"ת דלעולם לא איתקוש (שיט): כג] הדם מן הדם שבענין התם לא מוטבל הכהן אצבעו מן הדם דריש וכו' הדם דכתיב בפר כו' כל"ל (שיט): כד] מפרש התם (שיט): כה] ל"ל שיריים (שיט): כו] קדמאה כתיב את (שיט): כז] גי' ל"ק דרבי עקיבא וכד"ו לפנינו, ועי' לעיל אות ג' ובאמרי גריפה: כח] ל"ל לקמן (כ"ש): כט] נל"ל דיליף:

[illegible]

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones

Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com